

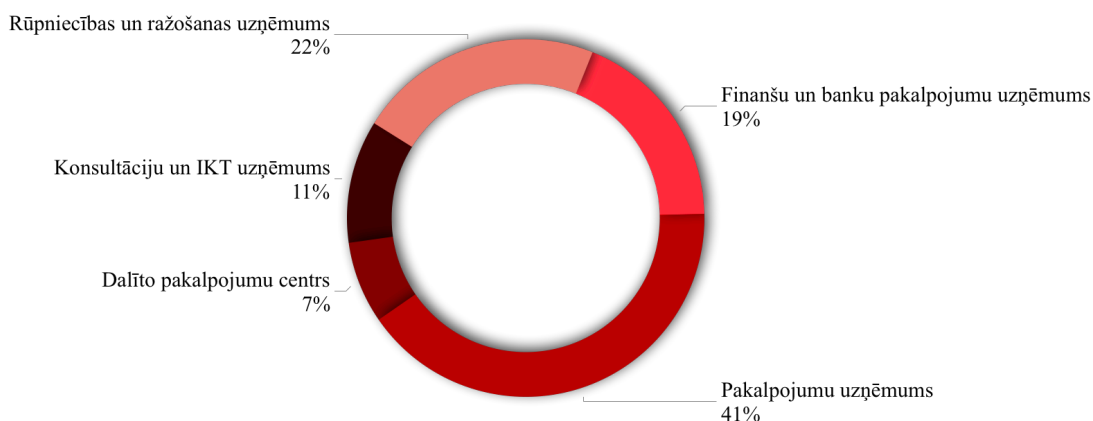
Ārvalstu investori par Covid-19 ietekmi uz uzņēmējdarbību: 2020. gada marta ziņojums

Kopsavilkums

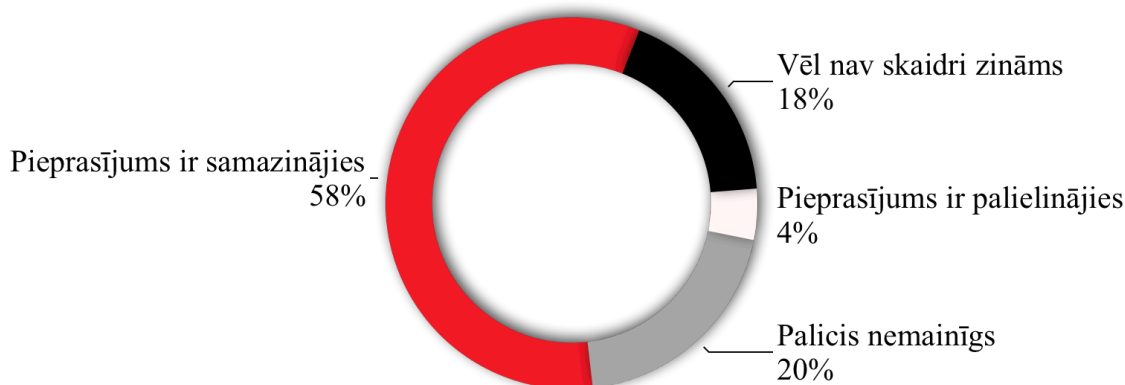
Cilvēku veselība un labklājība ir globāla prioritāte, tādēļ ir nepieciešams kontrolēt Covid-19 izplatību. Šobrīd valstu vadītāji visā pasaulē izstrādā politikas nostādnes un dažādus pasākumus, lai ierobežotu vīrusa straui, nekontrolētu izplatību un ietekmi. Ārvalstu investoru padome Latvijā (FICIL) ir cieši sekojusi līdzi situācijas attīstībai, apkopojot informāciju no uzņēmumiem par šīs globālās pandēmijas izaicinājumiem un iespējamām sekām.

FICIL un Rīgas Ekonomikas augstskola (SSE Riga) veica pētījumu par Covid-19 krīzes ietekmi uz uzņēmējdarbību Latvijā, lai sniegtu informāciju politikas veidotājiem, uz kuru pamata veidot stratēģisku un uz pierādījumiem balstītu lēmumu pieņemšanu, kas mazinātu krīzes negatīvo seku ietekmi.

Tika aptaujāti 45 ārvalstu investori, kas dalījās ieskatos un viedokļos par pašreizējiem, kā arī potenciālajiem izaicinājumiem krīzes dēļ, kā arī sniedza rekomendācijas valdībai par to, kas būtu jāveic, lai sekmīgi stabilizētu pašreizējās situācijas satricināto uzņēmējdarbības vidi.

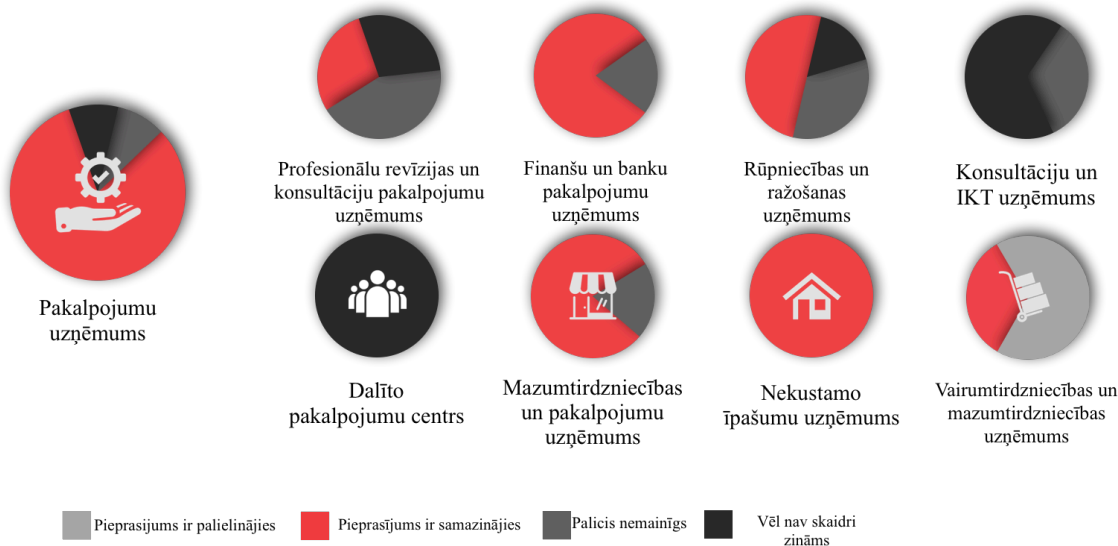

Rezultāti liecina, ka lielāko daļu aptaujāto uzņēmumu Covid-19 pandēmija un no tās izrietošie ārkārtas stāvokļa piesardzības pasākumi ir ietekmējuši negatīvi, sākot no -5% līdz pilnīgam -100% produktu vai pakalpojumu pieprasījuma kritumam.

Respondenti uzsvēra dažādas problēmas, ar kurām viņi pašlaik saskaras, kā piemēram darbinieku un klientu veselības, drošības un iespēju strādāt attālināti nodrošināšana, kā arī uzņēmējdarbības nepārtrauktība kopumā laikā, kad konkrētas saimnieciskās

darbības un darījumi ir apturēti. Runājot par ilgtermiņa bažām par atveseļošanu no krīzes izrietošajām sekām, uzņēmumi uzsvēr izaicinājumu saglabāt darbinieku un klientu apjomu, ieņēmumu sarukšanu un saimnieciskās darbības samazināšanos, nenoteiktību attiecībā uz turpmākiem mobilitātes ierobežojumiem, nenoteiktību finanšu sektora attīstībā, produktu un pakalpojumu pieprasījumā, kā arī izmaiņas vispārējā patērētāju un uzņēmumu uzvedībā.

Lai gūtu ieskatu uzņēmumu ikdienas dzīvē ārkārtas stāvokļa laikā, investoriem tika vaicāts arī par pašreiz veiktajiem pasākumiem situācijas negatīvo seku mazināšanai. Vairākums minēja izmaksu un izdevumu samazināšanu, kas diemžēl ietver arī darbinieku atļaušanu. Starp citām aktivitātēm uzņēmēji min pāreju uz attālinātu darbu un vēl stingrāku iekšējo drošības noteikumu ieviešanu uzņēmumos, kā arī valdības noteikto Covid-19 izplatības ierobežošanas pasākumu ieviešanu. Daži uzņēmumi aktīvi meklē palīdzību, aktīvi piedaloties biznesa organizāciju komunikācijā vai konsultējoties un gūstot finansiālu atbalstu no mātesuzņēmumiem ārzemēs. Pozitīvi, ka vairāki uzņēmumi īsteno sociāli atbildīgas aktivitātes, piekopjot labāko praksi krīzes laikā. Kas attiecas uz mātesuzņēmumiem, daži jau ir pievērsušies likviditātes jautājumiem un augstākā līmeņa krīzes pārvaldībai.

Aptaujā tika noskaidrota iespējamā ilgtermiņa ietekme uz kopējo ekonomiku, uz kuru atbildes svārstījās no negatīvām līdz pozitīvām. Starp negatīvajām ilgtermiņa sekām tika minēts bezdarba pieaugums, uzņēmumu likvidācijas, nabadzība un globālās ekonomikas lejupslīde. Runājot par pozitīvo, uzņēmumi minēja iespējamu attālinātas uzņēmējdarbības efektivitātes uzlabošanu, digitālo prasmju attīstību, kā arī izmaiņas patērētāju uzvedībā un vērtībās.

Ārvalstu investori pauda savu redzējumu un ieteikumus valdībai, par Latvijas uzņēmējdarbības vides stabilizēšanu pēc krīzes, kā arī piedāvāja potenciālus risinājumus, kā valsts varētu atbalstīt skartos uzņēmumus, piemēram, slimības atvaļinājumu atbalstu un aizdevumu garantijas. Investori arī uzsvēra, ka ir jāuzlabo komunikācija attiecībā uz Covid-19 ietekmi, jānodrošina efektīvs atbalsts medicīnas nozarei cīņā pret pandēmiju, jāievieš stingrāki ierobežojumi, kā arī aicināja politikas veidotājus plānot taktiski: *“Valdībai jāizstrādā pēckrīzes valsts atveseļošanās plāns un jānovērtē kuri ES līdzfinansētie projekti varētu atgriezt un veicināt naudas plūsmu ekonomikā.”* - Pakalpojumu uzņēmums. Kopumā vēstījumos uzsvērtā vajadzība pēc politikas veidotāju ātras un stratēģiskas darbības, lai mazinātu negatīvo ietekmi uz investīciju klimatu Latvijā.

